

вміти:

- охарактеризувати конституції зарубіжних держав за класифікаційними критеріями;
- аналізувати конституційні норми з точки зору їх структури та змісту;
- класифікувати конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина та аналізувати їх зміст;
- визначати види виборів та виборчих систем;
- аналізувати порядок проведення національних та місцевих референдумів;
- характеризувати обсяг і зміст повноважень парламенту, глави держави, уряду та інших органів виконавчої влади, судів загальної та конституційної юрисдикції;
- визначати особливості правового статусу автономій в унітарній державі;
- характеризувати інститут місцевого самоврядування;
- тлумачити положення конституційного законодавства;
- порівнювати конституційно-правові інститути різних держав;
- використовувати досвід зарубіжних держав для вдосконалення національного законодавства.

Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Конституційне право зарубіжних країн» покликана поглибити знання студентів у галузі конституційного права як складного феномену, у якому знаходять своє відображення історія, політика, культура зарубіжних країн. Вивчаючи конституційне право зарубіжних держав, студент розширює та збагачує знання з теорії конституційного права, поглиблює розуміння національного конституційного права, отримує розуміння щодо соціальної зумовленості правових норм, формує уміння використовувати досвід зарубіжних держав для вдосконалення національного законодавства. Усвідомлення багатоманітності розуміння природи конституційного права, різноманіття його джерел та інститутів у зарубіжних країнах має позитивний вплив на формування правосвідомості та розвиток правової культури сучасного юриста.

Рекомендовані джерела:

Конституції та конституційні акти зарубіжних країн

1. Договор о Европейском Союзе. Маастрихт, 07.02.1992г. (неофициальный перевод с английского) // Хартли Т.К. Основы права Европейского Сообщества: Пер. с англ. М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. - С.623-633.
2. Конституції зарубіжних країн: навчальний посібник / за заг. ред. В.О. Серьогіна. – Х.: ФІНН, 2009.
3. Конституции государств Европы: В 3 т. Т.1-3 / Под ред. Л.А. Окунькова.- М.: Норма, 2001.
4. Конституционные акты Великобритании // Конституции буржуазных государств: Учебное. пособие / Сост. В.В.Маклаков. - М.: Юрид. лит., 1982.-С.57-70.
5. Конституция Австрийской Республики. Федеральный конституционный Закон от 10 ноября 1920 год // Конституции государств Европейского Союза. М.: Издательская группа ИНФРА ·М-Норма. 1997. - С.11-92.
6. Конституция Бельгии. 07.02.1831 г., Греции. 11.06.1975 г., Великого Герцогства Люксембург. // Конституции государств Европейского Союза. М.: Издательская группа ИНФРА ·М-Норма. 1997. - С.109-144, С.245 – 294, С.457-468.

7. Конституція Іспанії // Іспанія: Конституція й законодавчі акти / Сост. Савинов В.А. - М.: Прогресе, 1988. - С.29-100.
8. Конституція Італії // Італія: Конституція й законодавчі акти. - М.: Прогресе, 1988. - С.29-61.
9. Конституція Польської Республіки, Республіки Болгарія, Республіки Словенія // Конституції держав Центральної й Східної Європи / Под ред. Варламова Н.В. - М., 1997.-С.197-265, С.57-97, С.363-407.
10. Конституція Португальської Республіки. 02.04.1976 г. // Конституції держав Європейського Союзу. М.: Издавальська група ИНФРА ·М-Норма. 1997. - С.521- 598.
11. Конституція Російської Федерації: Офіційний текст. Постатейні матеріали. Тлумачення окремих положень Конституційним Судом РФ/ Сост. В.В.Калинин; Под общ. ред. Г.А.Жилина.- М.: Омега-Л, 2002.- 776 с.
12. Конституція США // США: Конституція й законодавчі акти / Под ред. Жидкова О.А. - М.: Прогресс, 1993. - С.29-50.
13. Конституція США: історія й сучасність / Под ред. Мишина А.А. -М.: Юрид.лит., 1988. - 268 с.
14. Конституція Фінляндії / Парламент; М-во іноземних справ; М-во юстиції. - Ватталан, 2001. - 188 с.
15. Конституція Франції // Французька Республіка: Конституція й законодавчі акти /Под ред. Туманова В.А. - М.: Прогресс, 1989. -С.30-53.
16. Конституція Французької Республіки. 04.10.1958 г. // Конституції держав Європейського Союзу. М.: Издавальська група ИНФРА ·М-Норма. 1997. - С.655- 682.
17. Конституція Чеської Республіки // Конституції держав Центральної й Східної Європи /Под ред. Варламова Н.В.- М., 1997. -С.487-514.
18. Конституція Швеції. Форма правління. 27.02.1974 г. // Конституції держав Європейського Союзу. М.: Издавальська група ИНФРА ·М-Норма. 1997. - С.701-728.
19. Конституції Республіки Угорщини // Конституції нових держав Європи та Азії / Упоряд. С. Головатий. - К.: Укр. Правн. Фундація. Вид-во "Право", 1996. – 509с.

Спеціальна література:

Навчальна література

1. Батанов О. В. Муніципальне право зарубіжних країн. У 2 ч. Ч. 1 / О. В. Батанов, В. М. Кампо ; М-во освіти і науки України [та ін.]. – К. : Знання України, 2005. – 148 с.
2. Бориславська О.М., Заяць І.Я., Різник С.В. Конституційне право зарубіжних держав: навч.-метод. посібн. К. : ІнЮре, 2015. – 360 с.
3. Бориславська О.М., Різник С.В. Організація державної влади в сучасному світі : конституційно-правова енциклопедія. - Львів : ПАІС,2012.– С.76-79.
4. Бостан С. К. Державне право зарубіжних країн / С. К. Бостан, С. М. Тимченко; М-во освіти і науки України [та ін.]. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 504 с.
5. Георгіца А. З. Конституційне право зарубіжних країн / А. З. Георгіца ; М-во освіти і науки України [та ін.]. – Т. : Астон, 2003. – 432 с.
6. Гураль П.Ф., Левицька Г.Р. Конституції і конституціоналізм у зарубіжних країнах. Посібник. За загальною редакцією к.ю.н. доц. Гуралю П.Ф. Львів: юридичний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка, 1997
7. Державне право зарубіжних країн. Особлива частина : навч. посіб. / Л. Д. Варунц, А. В. Войціховський, Т. І. Гудзь; ред. В. О. Серьогін; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 292 с.
8. Коломієць Ю.М. Правовий статус монарха в державах Близького Сходу, Магрибу та Японії. Навчальний посібник. Х.: УВС МВС України.
9. Конституційне право зарубіжних країн. - Т.2 : Особлива частина / за ред. Н.В.Мишиної, В.О.Михальова. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2014.
10. Панкевич О.З. Конституційне право закордонних країн : Навч. пос. – Львів : ЛьДУВС, 2012. – 288с.

11. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Академічний курс: підручник. 9-е вид. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 423с.
12. Шаповал В.М. Конституційні системи зарубіжних країн. К.: Вища школа, 1992.
13. Яцишин М. Основи конституційного права Великої Британії : Відкрита лекція / М. Яцишин. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – Серія науково-методичних видань “Відкриті лекції”. – Випуск 2. – 24 с.
// http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/1367/1/konst_prav_lekc.pdf

Інша спеціальна література:

1. BBC News UK politics/The British Broadcasting Corporation. (2005). «A—Z of Parliament.» // <http://www.bbc.com/news/politics/>
2. Ананьева Е. Выйдет ли Британия из ЕС? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsland.ru>
3. Англійська система правосуддя. Фонд Європейського права лорда Слинна // <http://slynn-foundation.org/wp-content/uploads/2014/07/The-English-system-of-justice-Ukrainian-judiciary-seminars-Ukrainian-version.pdf>
4. Волвенко П. В. Поняття конституції у працях Е. Берка, С. Колріджа, А. Дайсі [Електронний ресурс] / П. В. Волвенко // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності : зб. наук. пр. / Донецький юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк, 2012. – № 1. – С. 34–39. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pppd/2012_1/7Volven.pdf
5. Гарнер Д. Великобритания: центральное и местное управление. – М., 1984
6. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС : Порівняльний аналіз = Les systemes politico-administratifs de l'Europe des douze / Ж. Зіллер ; пер. з фр. В. Ховхун. – К. : Основи, 1996. – 420 с.
7. Конституційне право Великобританії www.lnu.edu.ua/faculty/pravo/kpzk/113.doc
8. Кресіна І. О. Застосування імпичменту в світовій парламентській практиці // Інститут імпичменту : порівняльний політико-правовий аналіз / І. О. Кресіна, А. А. Коваленко, С. В. Балан ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2004. – С. 80–142.
9. Крылова Н. Британский парламентаризм // Очерки парламентского права: зарубежный опыт / Под ред. Б.Я. Топорнина – М., 1993.
10. Кулачинський М. М. Малі британські політичні партії як критики європейської інтеграції // Сучасна українська політика. – К.: Центр соціальних комунікацій, 2011. – Вип. 25. – С. 287 – 294.
11. Кулачинський М. М. Парламентаризм у Великобританії: Фактори та перспективи розвитку : дис. канд. політ. наук : 23.00.02 - політичні інститути і процеси. - Одеса – 2012 // <http://mydisser.com/ru/catalog/view/247/249/13087.html>
12. Кулачинський М. М. Політичні вибори у Великобританії: технології боротьби партій // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – К.: Міленіум, 2011. - № 4. – С. 258 – 262.
13. Мицик В. В. Права та правовий статус осіб, які належать до національних меншин у Великій Британії / В. В. Мицик // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин ; [редкол.: Л. В. Губерський (голов. ред.) та ін.]. – К. 2002. – Вип. 36, ч. 2. – С. 104–112.
14. Мішина Н.В. Муніципальне управління в США та в Сполученому Королівстві Великобританії і Північній Ірландії: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Одеська національна юридична академія. – О., 2002. – 20 с.
15. Мяловицька Н. А. Правовий статус автономних утворень у державному устрої Великобританії [Електронний ресурс] / Н. А. Мяловицька // Держава і право : зб. наук.

- пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2011. – Вип. 52. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/dip/2011_52/03_09.pdf
16. Нестерович В. Британський досвід конституційно-правового регулювання інституту лобіювання / В. Нестерович // Право України. – 2010. – № 5. – С. 135–142.
 17. Нестерович В. Конституційно-правові форми лобіювання в правотворчому процесі Великої Британії / В. Нестерович // Віче. – 2009. – № 13. – С. 24–26.
 18. Політичні права громадян в країнах ЄС: конституційне регулювання / Школа політ. аналітики при НаУКМА, Укр. незалеж. центр політ. дослідж. ; за заг. ред. С. В. Балана, С.Г. Конончук. – К. : Лікей, 2012. – 44 с.
 19. Роуз Р. Политическая система Англии // Алмонд Г., Пауэлл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор / Сокр. пер. с англ. А. С. Богдановского, Л. А. Галкина. – М.: Аспект Прогресс, 2002. – С. 287 – 385.
 20. Черінько І. П. Парламентарні монархії Західної Європи як різновид політичного режиму: досвід для України [Електронний ресурс] / І. П. Черінько // Укр. соціум. – 2010. – № 3. – С. 146–156. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2010_3/146-156_3'10.pdf. – 12.02.13. – Назва з екрану.
 21. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм = Modern Constitutionalism : [монографія] / В. М. Шаповал ; Юрид. фірма "Салком", Наук.-аналіт. центр. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 560 с.
 22. Шаповал В. Н. Британская конституция: политико-правовой анализ / В. Н. Шаповал. – К., 1991. – 136 с.
 23. 10 заблуждений относительно Британской монархии // <http://www.infoniac.ru/news/10-zabluzhdenii-otnositel-no-Britanskoj-monarhii.html>
 24. Bicameralism = A Way Forward: Meeting of the World's Senates march 14th 2000 Luxembourg Palace-Paris. Records of proceedings./ Communication and Technological Development General Department. International Relations De-partment.– Paris, 2000.– 138р. Двопалатність. Шлях вперед: Матеріали зустрічі сенатів світу 14 берез. 2000р. Париж. Англ. мовою
 25. Constitution of the Federative Republic of Brazil: Constitutional text of Oct. 5, 1988. with the alterations introduced by Constitutional Amendments no.1/92 through 35/01 and by Revision Constitution Amendments no.1/94 through 6/94/ Translated and revised by: I.Vajda, P. de Queiroz Carvalho Zimbres, V. Tavares de Souza. - 3rd rev. ed. - Brasilia: Senado Federal, 2002. - 293 p. Анот.: Конституція Федеративної Республіки Бразилія. Англ. мовою.
 26. France. Assemblée Nationale. 12 Legislature. Le mandat d'arret europeen et la Constitution: Rapport d'information. № 469/ P.Lequiller; Delegation pour l'Union europeenne. - Paris, 2002. - 21 p. - (DIAN; 58/2002). - К-2 [X9(4Фра)300.62/F-837]. - Анот.: Франція. Національна Асамблея. Затримка мандатів на європейську Конституцію. Фр. мовою.
 27. Human Rights Act myths // <https://www.liberty-human-rights.org.uk/human-rights/what-are-human-rights/human-rights-act/human-rights-act-myths>
 28. Le Controle Parlementaire. - Paris, 1997. - 8 p. - К - 2 [X 9 (4 Фр) 300.62-93/ С - 652] Парламентський контроль. Фр. мовою
 29. Parliaments world Directory 2000. = Repertoire Mondial Parlements./ Inter-Parliamentary Union. - Geneva, 2000. - [147р.] - К - 2 [X 300.62/ Р - 252] Парламенти світу. 2000: Довідник. Текст. парал. англ. та фр. мовами.
 30. Polish Constitutional Law: The Constitution and Selected Statutory Materials. – Warsaw: Bureau of Research; Chancellery of the Sejm, 2000. - 617р. Анот.: Конституційне право Польщі: Конституція та конституційні матеріали. Англ. Мовою.
 31. Riigikogu (The Parliament of Estonia). Directory. 2000/ Junhani P., Tukk K.– Tallinn:National Library of Estonia, 2001.– 40 p. - К - 2 [X9(4Ест)300.62/R481] Riigikogu (Парламент Естонії): Довідник 2000.
 32. Scottish Referendum Data Map <http://vis.oobrien.com/indyref/>

33. Standing Rules of the Federal Senate: Resolution 93, 1970. Vol. 1/ Translated by M.I. Taveira. - Brasilia: Senado Federal, 2003. - 190 p. - K-2 [X9(7Бра)300.62-8/S - 785]. - Анот.: Регламент Сенату Бразилії. Англ. мовою.
34. The Constitution of the Hashemite Kingdom of Jordan. - Б.в.д. - 69 p. - Анот.: Конституція Хашимітського Королівства Йорданія. Англ мовою.
35. Ustawa Konstytucyjna o wzajemnych stosunkach między władza ustawodawcza i wykonawcza Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym oraz Utrzymane w mocy Przepisy Konstytucyjne: z 17 października 1992 r. - Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 1992. - 56 s. - K-2 [X9(4Пол)-32/U - 88]. - Анот.: Конституційний закон про взаємні стосунки між законодавчою та виконавчою владами Республіки Польща а також про місцеве самоврядування. Польськ. мовою.

Интернет-ресурси

Великобританія

Загальні відомості

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Великобританія>

Конституція <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstytucia/ConstEngland.doc>

Парламент

<http://www.parliament.uk>

Монарх

<http://www.royal.gov.uk>

[http://uk.wikipedia.org/wiki/Єлизавета_II_\(королева_Великобританії\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Єлизавета_II_(королева_Великобританії))

Уряд

<http://www.number10.gov.uk> , <http://www.cabinet-office.gov.uk>

Уряд Уельсу

<http://wales.gov.uk>

Парламент Великобританії

<http://www.parliament.uk>

Парламент Шотландії

<http://www.scottish.parliament.uk>

Асамблея Північної Ірландії

<http://www.niassembly.gov.uk>

Франція

Загальні відомості

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Франція>

Конституції <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstytucia/ConstFrance1791.doc>

<http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstytucia/ConstFrance.doc>

Президент

<http://www.elysee.fr/accueil>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Ніколя_Саркозі

Національна Асамблея

<http://www.assemblee-nat.fr>

Прем'єр-міністр

<http://www.gouvernement.fr>

Польща

Загальні відомості

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Польща>

Конституція <http://uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstytucia/ConstPoland.doc>

Президент

<http://www.president.pl>

Сейм

<http://www.sejm.gov.pl>

Сенат

<http://www.senat.gov.pl>
Уряд
<http://www.premier.gov.pl>

США

Загальні відомості

http://uk.wikipedia.org/wiki/Сполучені_Штати_Амери́ки

Конституція

<http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitycja/ConstUSA.doc>

Президент США Офіційний сайт

<http://www.whitehouse.gov>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Президенти_США

Парламент

http://uk.wikipedia.org/wiki/Конгрес_США

Офіційний сайт Сенату США

<http://www.senate.gov>

Офіційний сайт Палати представників США

<http://www.house.gov>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Бібліотека_Конгресу

ФРН

Конституція <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitycja/ConstGermany.doc>

Федеральний Президент

<http://www.bundespraesident.de>

Федеральний Канцлер

<http://www.bundestkanzlerin.de>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Список_канцлерів_Німеччини

Бундестаг

<http://www.bundestag.de>

Бундесрат

<http://www.bundesrat.de>

Форми та методи навчання: *лекції, практичні, семінарські заняття, консультації, самостійна робота*
(лекції, практичні, семінарські заняття, консультації, самостійна робота)

Форма звітності: _____ **залік**
(екзамен, залік)

Мова навчання: українська

Спеціальність (спеціалізація): _____

Розглянуто на засіданні кафедри «З1» серпня 2015 р. Протокол №1

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Затверджено на Вченій раді факультету «__» _____ 20__ р. Протокол №__

Декан _____

(підпис)